

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. מנעלים הפוכים תחת המטה אמר רבי הואיל ומכוער הדבר תצא ... קלא דלא פסיק וליכא עדים כרבי קלא דפסיק ואיכא עדים כרב1
- ב. וקלא דלא פסיק ... דומי דמתא יומא ופלגא ... אויבים הוא דאפקו ליה לקלא.....6
- ג. המוציא את אשתו משום שם רע ... משום נדר לא יחזיר.....7
- ד. המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני נחתם לא ישא את אשתו מת ... לא ישא את אשתו ... דעליה קסמכינן אבל מא"י דלאו עליה קסמכינן ישא את אשתו.....8
- ה. הרגתיו הרגנוהו ... לאחר תנשא.....9
- ו. רשע הוא והתורה אמרה אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס9
- ז. גזלן דדבריהם כשר לעדות אשה גזלן דדברי תורה פסול לעדות אשה12
- ח. אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע.....12
- ט. החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה הרי זה לא ישאנה מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב"ד.....14
- י. התרת נדרים בשלשה ... ביחיד מומחה.....14

דף כה.

א. מנעלים הפוכים תחת המטה אמר רבי הואיל ומכוער הדבר תצא ... קלא דלא פסיק וליכא עדים כרבי קלא דפסיק ואיכא עדים כרב

מדין תורה¹ אשה שקינא לה בעלה בפני שנים והזהיר אותה – אל תסתרי כלומר על תכנסי למקום סתר עם איש פלוני, ולא שמעה לו והלכה והסתתרה עם אותו פלוני כשיעור יחוד², ובכך נחשדה שזינתה תחת בעלה. הרי היא אסורה עליו, שנאמר (במדבר ה פסוק כט) **אֲשֶׁר תִּשְׁפָּטָה אִשָּׁה תַּחַת**

¹ שו"ע ונו"כ אבעה"ז יא א, קעח א ב ו

² שהיא כדי לצלות ביצה ולגמעה כמבואר בשו"ע שם ד ועיין שו"ת מנחת יצחק חלק ד סימן צד שכתב היינו מצמצמים השיעור על ה' מינוט, ועיין שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה, ושו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ – קוני' איסורי יחוד פרק כב וכתב שם והייתי מוסיף לומר דכל יחוד שאין בו כדי שיעור ביאה לא חל עליה שם יחוד כלל דאיסור יחוד שייך רק כשיש בו שיעור ביאה, וכל שאין בו בכדי שיעור זה לא נקרא כלל יחוד, וממילא לא שייך בכלל לדון בו מדין חצי שיעור, ועיין שו"ת שבט הלוי חלק ג סימן קפב

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אִשָּׁה וְנִטְמָאָה וּבִזְמַן הַבַּיִת מֵבִיָּאָה אֶל הַכֹּהֵן וּמִשְׁקָה אוֹתָהּ מִי הַמְרִים כַּמְבוּאָר בְּפִרְשֵׁת סוּטָה (במדבר ה), וְאִם נִמְצְאָה טְהוּרָה מוֹתֵרֶת לְבַעֲלָהּ, אֲבָל בִּזְמַן הַזֶּה אִסּוּרָה לְבַעֲלָהּ³ וְאִסּוּר אֶפִּילוֹ לְהִתְיַחַד עִמָּהּ⁴. וְכָל שֶׁכֵּן אִם יֵשׁ עֲדִים שֶׁנִּטְמָאָה מִמֶּשׁ⁵.

כִּשֶׁם שֶׁאִסּוּרָה לְבַעֲלָהּ, כֵּךְ אִסּוּרָה לְמִי שֶׁנִּחְשְׁדָה שֶׁהִיָּתָה עִמּוֹ וְנִתְיַחַדָה עִמּוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן לְמִי שֶׁזִּינָה אִתָּהּ מִמֶּשׁ לְעוֹלָם. וְאִם עֵבֶר וְנִשְׁאַה הַנְּחָשֵׁד, מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִתַּחְתּוֹ בְּגִט אֶפִּילוֹ הִיּוּ לָהּ כַּמָּה בָּנִים מִמֶּנּוּ.

לֹא⁶ בָּאוּ עֲדִים שֶׁנִּסְתַּרָה, אֲלֵא שָׁמַע הָעַם מֵרַנְנִים עֲלֶיהָ אַחַר הַקִּיּוּנִי בְּלֹא שְׁנֵי עֲדִים, עַד שֶׁהַנְּשִׂים נוֹשְׂאוֹת וְנוֹתְנוֹת בָּהּ בְּפִירוּשׁ וְאוֹמְרוֹת שֶׁזִּינְתָה מִהַאִישׁ שֶׁקִּינָא לָהּ עֲלִיו, אִסּוּרָה לוֹ, וְיוֹצִיאָנָה וְיִתֵּן כְּתוּבָה.

וְאִם רָאוּ עֲדִים שֶׁנִּבְעֵלָה אִסּוּרָה לְבַעֲלָהּ וּלְבֹוֹעֵל, בֵּין קִינָא לָהּ וּבֵין לֹא קִינָא לָהּ בֵּין אִם נִסְתַּרָה וּבֵין אִם לֹא. וְאֶפִּילוֹ אִם לֹא רָאוּ בִּיחָד, וְכָל אֶחָד רָאָה בְּפַעַם אַחֲרֵת⁷. וְעַד אֶחָד אֵינּוּ כְּלוּם אֹלָם אִם שֶׁנִּאֱמַן עֲלָיו הָעַד כְּשֵׁנִים, צָרִיךְ הַבַּעַל לְחַשׁוֹשׁ לְדַבְרֵי⁸.

כָּל זֶה אֵינּוּ אֲלֵא אִם קִינָא לָהּ, אֲךָ אִם לֹא קִינָא לָהּ שֶׁלֹּא הִזְהִירָה מִלְּלַכֵּת לְמִקּוֹם סֵתֵר, וְלֹא רָאוּ שֶׁנִּבְעֵלָה אֶפִּילוֹ אִם אָמַר לָהּ אֵל תְּדַבְּרִי עִם פְּלוֹנִי, וְלֹא שָׁמְעָה לוֹ, וְהִלְכָה וְהִסְתַּרָה עִמּוֹ וְיֵשׁ עֲדִים מוֹתֵרֶת⁹, שֶׁאִין אוֹסְרִין עַל הַיַּחּוּד אֶפִּילוֹ נִסְתַּרָה עַל דַּעַת נִיאוּף אֵינָה אִסּוּרָה, לֹא לְבַעַל וְלֹא לְנַחֲשֵׁד.

³ ב"ש יא שם א ב נחלקו הראשונים, לדעת החינוך (מצוה שסה) בעל שקינא לאשתו, ואעפ"כ נסתרה, הייב להביאה אל הכהן להשקותה, ואם לא הביאה אל הכהן בימל עשה זה. וי"א שלדעת הרמב"ם אין חובה על הבעל להביאה אל הכהן להשקותה, ולשטתו במצוה זו נאמר רק שאם הבעל רצה והביא אותה אל הכהן, צריך לעשות לה את הדינים המבוארים בתורה. כמבואר הכל במנחת חינוך שם וכע"ז כתב המהר"י פרלא (מ"ע עה) בדעת הבה"ג הרמב"ם והסמ"ג, ועיין אלה המצוות עשה רכג בפרטי המצוה

⁴ ב"ש שם א מתשובת הרא"ש

⁵ אם הבעל בא עליה באונס והיא אשת ישראל דלא נאסרה על בעלה, י"א שגם להבעל מותרת אחר שמת הבעל או גירשה (תוס' שבת נ"ו. וכ"מ בכתובות ט.). אבל אם הבעל כהן ונאסרה עליו, נאסרה גם על הבעל (ב"ש) אף על גב דהבעל הוא ישראל ומ"מ אם הבעל כהן והבעל ישראל והיא אנוסה ואינה נאסרת על בעלה מ"מ אסורה על הבעל מפני כהונתו דלא עדיף מכהן אחר שנאסרה עליו.

⁶ שו"ע ונו"כ שם יא

⁷ ח"מ שם ז

⁸ ב"ש שם יב

⁹ אם לא נעלו הדלת, שהרי אם נעלו הדלת הרי זה דבר מכוּעַר כדלהלן

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אבל אם באו עליה עדים שנסתרה עם איש זה ובאו ומצאו דבר מכווער, ויצא קול שאינו פוסק בעיר שזינתה עמו כדרך שיבואר להלן, י"א¹⁰ שלמרות זאת אין מוציאים אותה מבעלה בשביל זה, משום דכתיב (משלי ג פסוק יז) דַּרְכֵיָהּ דַּרְכֵי נָעִם דַּרְכֵיה דרכי נועם וגו', וי"א¹¹ שכיון שיש קול ממש וגם יש עידי כיעור, מוציאים אותה מפילו מבעלה אם אין לו בנים ממנה, אבל אם יש לו בנים ממנה אין מוציאים אותה מבעלה שלא להוציא לעז על הבנים. וכן עיקר להלכה¹². ודוקא כשיש שניהם קלא דלא פסק ועידי כיעור, אבל באחד מהן לכו"ע¹³ אין מוציאים מן הבעל. אך הבעל רשאי להוציאה בעל כרחא מפילו

¹⁰ דעת המחבר שם א כהר"ף ורמב"ם וה"ג ור"י ור"ת שמחלקינן בין נחשד לבעל דמן בעל לא מפקינן בשום ענין בעולם אלא בעידי טומאה ממש ואז אסורה לו אפילו יש לה בנים וליכא שום קול, וזהו דעת המחבר כאן אבל בנחשד יש איסור אפילו בלא עידי טומאה אלא עידי כיעור ויש בזה קלא דלא פסיק והיינו אם אין לה בנים אבל באחד מאלו מפילו מן הנחשד אין מוציאים.

¹¹ ברמ"א שם כשיטת רש"י ושאלתות כפי הרמב"ן והרשב"א והרא"ש דבין מבעל ובין מנטען מפקינן בעדי כיעור וקלא דלא פסק ותצא היינו מבעל וכ"ש מנטען ועדים דקאמר רב היינו עדי טומאה. ביאור הגר"א שם יג. וגי' שיטות יש כמבואר בבי" ובב"ש ד דעת הר"ף בה"ג ור"ח ר"י ור"ת והרשב"א לחלק בין בעל לנחשד מבעל בעי' עדי טומאה להוציאה, ומוציאים אפילו יש בנים וכ"כ בתשו' מהר"מ וכ"פ בתשו' בן לב ח"ג סי' ו' ונחשד מהני קלא דלא פסיק ועדי כיעור להוציאה באין לו בנים וביש לה בנים דינו כעל דבעי' עדי טומאה, ועיין תשו' מהר"י לבית הלוי סי' קפ"ג וכתב שם בדיני' הללו לא שייך להלך אחר המחמיר כי יש צד לקולא לכונן על הגט לבן יש להלך אחר רוב הדעות.

בדעת השאלתות נחלקו הפוסקים דעת הרמב"ם שבקול שלא פוסק ועדי כיעור מוציאים מהבעל והטור והרשב"א חילקו שאם יש בנים אין מוציאים בכך, דלא כרא"ש שגם בבנים מוציאים. ולדעת השאלתות אין חילוק בין הנחשד ובין הבעל. אולם בקול לבד או כדי כיעור לבד אין מוציאים מבעל ובנחשד. ודעת ר"ת בשאלות דבעידי כיעור מפקינן גם מהבעל אבל לא בקלא דלא פסיק. ומהנחשד מפקינן באחד מהם וכן דעת הרמב"ן ונחלקו עוד שביש להם בנים לא מפקינן לא מהבעל ולא מהנחשד אף בשני הדברים, ויש מרבותינו דס"ל דגם מהבעל מפקינן באחד מהם באין להם בנים, דס"ל לבעלי דיעות אלו דדברים אלו קרובים הם לעידי טומאה וכיון שהעדים או הבעל בעצמו ראה את הדבר המכווער הזה בהכרח שתצא ממנו, ורק ביש להם בנים יש לחשוש לעזו הבנים והם בחזקת כשירים דרוב בעילות אחר הבעל לא מחמירינן שתצא כדי שלא להתחייב הלעז על הבנים.

¹² ט"ז א וב"ש ד

¹³ אולם עיי"ש בט"ז א שהקשה שלר"ת אליביה דשאלתות דרב אחאי אין חילוק בין בעל לנחשד כלל ובשניהם אם יש קלא דלא פסק ואין עידי כיעור אלא הבעל עצמו ראה הכיעור מוציאים בשניהם ואם הוא קלא דפסיק אלא שיש ריעותא מחמת שיש עדים שראו הכיעור ג"כ מוציאים אפילו מהבעל שכן כתב הרא"ש לשיטתו זו וז"ל "אבל אם יש עדים שראו לדבר מכווער רגלים לדבר כאילו שראו שנבעלה ואסרינן לה על בעלה כפתח פתוח או כעד אחד אחר קינוי וסתירה" וכו' ואם באו עידי דבר מכווער אפילו בקלא דפסיק מוציאים מהבעל אפילו ביש לה בנים וכן בקלא דלא פסיק וראיית הבעל הכיעור ג"כ לא מהני הבנים הן לבעל והן לנחשד ואין משגיחין כלל בבנים. ולרא"ש אליביה דשאלתות ג"כ אין מחלקינן בין בעל לנחשד ובשניהם אין מוציאים אלא בעידי טומאה או בתרתי לריעותא והיינו קלא דלא פסיק וגם יש עידי כיעור דזה הוא כפתח פתוח או כעד א' אחר קינוי וסתירה אבל באחד מאלו לא מפקינן לה מבעל ולא מנחשד. ועיין ביאור הגר"א יג שהרמ"א עשה הכרעה מדעתו כלדהלן.

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

בזמן הזה¹⁴ וא"צ התראה, אולם אין כופין אותו ואין משיאין לו עצה להתזיקה.

אם הוציאה בעלה מעצמו בגלל העדים¹⁵ על דבר מכוער כזה ויש קול שאינו פוסק הרי זו לא תנשא לנחשד, ואם עבר ונשאה כיון שכנסה באיסור אם לא היו לו בנים ממנה תצא¹⁶, וי"א¹⁷ שאפילו באחד מהם עדי כיעור או קול¹⁸ תצא, אולם אם היו לו בנים ממנה לא תצא, אפילו היו עדי כיעור וקול, שלא להוציא לעז על בניה, כיון שלא היה כאן אלא דבר מכוער, ואם תצא ממנו יחזק דבר זה את החשד והקול, ויהיה פגם לבנים. וכן עיקר להלכה¹⁹.

איזהו דבר מכוער כגון שנכנסו אחריו ומצאוה עומדת מעל המטה ומתלבשת²⁰, או שראו שהיו יוצאים ממקום אפל, או מעלים זה את זה ממקום אפל או מקום מסתור כדרך המנאפים²¹, או ראו את בגדיהם או מנעליהם זרוקים סביבות המיטה שניכר שהתפשטו ושחלצו מנעליהם ושכבו יחד בהמטה²², וכיוצא באלה מדרכי מעשה המנאפים בסתר, או שראוהו מנשק על פי חלוקה שהוא סימן קירוב דעתם בניאוף, וכל שכן שראו אותם מנשקים ממש זה את זה, או שהיו שוכבים זע"ז בלבושים²³ או

¹⁴ שיש חרם דרבנינו גרשום שלא לגרש בעל כרחו. ב"ש ן מתשובת הרא"ם וכן במהר"ם לובלין.

¹⁵ שיטת המחבר כר"ף ורמב"ם

¹⁶ ובזה מיושב מדוע החמירו בבעל מבבעל. ועיין ב"ש ובערוה"ש ד

¹⁷ רמ"א שם ועל אף שלשאלות ורא"ש אין חילוק בין הבעל לנחשד, הכריע הרב בבעל כדעת השאלות, שתצא באיכא תרתי עדי כיעור וקול, ובנמען כדעת ר"ת ומהר"ם שתצא אפילו באחד מהם, ומיהו לדעתם אפילו ביש לו בנים ממנה תצא כהא ל"פ כוותייהו וסמך על הפוסקים הנ"ל. ביאור הגר"א שם יג

¹⁸ אפילו לא ראה בעלה הראשון שום דבר כיעור. ב"ש שם יב ודעת הרמב"ן דנמען מפקינן בקלא דל"פ לבד דכניסת הנמען הוי כמו עדי כיעור. ביאור הגר"א שם

¹⁹ ט"ז א וב"ש ד

²⁰ ובפוסקים הוזכרו דברים נוספים כגון שמצאו רוק למעלה מהכילה, פירוש למעלה מן הכילה שעל מטתו, דאמרינן מי זרק הרוק למעלה מהכילה כי אם השוכב ופניו למעלה, הילכך ודאי זינתה זו ורקקה בשעת תשמיש, או שראו מקום המנעלים הפוכים פירוש שרואין תחת המטה מקום ניכר בעפר שהיו שם מנעלים הפוכים, או אמרינן ודאי היה שם מי שהניחם שם והפכה פיהם למטה כדי שלא יכירם הרואה אם יבואו פתאום ויראום,

²¹ עיין פ"ת ו

²² ערוה"ש שם ד

²³ כל שלא ראו קירוב בשר, אינו אלא כיעור אבל בראו קירוב בשר הרי זה עדי טומאה. באר היטב שם יב וערוה"ש ז בשם המהרש"ל

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שנכנסו זה אחר זה וניכר דעצת זימה ביניהם ונעלו את הדלת²⁴, וכיוצא בדברים אלו²⁵ לפי ראות עיני הדיינים.

אולם דפיקת ונקישת הבועל בדלתי חדר האשה אין זה דבר מכוער²⁶, וכן אם דיבר עמה בקריעת עין לא מיקרי דבר מכוער²⁷. וכן י"א שאם כבר היה שם לעשות ערכיו ואח"כ נכנס האשה או להיפך להרי זה רק יחוד בעלמא, ולא כיעור. וכן אם לא נעלו הדלתות מיד אלא אחרי שעה או שתים אינו נחשב כיעור²⁸. ויש חולקים שכל שנעלו הדלתות הרי זה כיעור²⁹, אולם גם בזה הכל לפי ראות עיני הדיינים³⁰.

יש שהסתפקו³¹ במקרה שלא היה כאן סתירה כלל, או שתכף אחר הסתירה באו עדים ומצאו דבר כיעור כגון שמנשקין זא"ז והעדים יודעים ברי שלא היה עכשיו טומאה, אם יש לחוש, שהואיל והיה כיעור זה מסתמא יש לחוש שמא בפעם אחר נטמאה או שמא לא חיישינו רק במקום סתירה היכן שיש לחוש שעתה נטמאה. ויש שפשוט להם³² שרוב ישראל בחזקת כשרות ואין זה כדן עדי כיעור.

שני עידי כיעור³³ מצטרפין אף על גב שלא ראו בבת אחת אלא בזה אחר זה, ואפילו אם כל אחד ראה כיעור אחר כגון שאחד ראה אותה עומדת מעל המטה ומתלבשת, ואחד ראה אותם מנשקים ממש זה את זה, אפילו הכי מצטרפין ששניהם מעידים על דבר מכוער³⁴, אך עד אחד

²⁴ שאם לא נעלו, אפילו שנכנסו דרך ניאוף אינו אלא ייחוד ואינו נחשב ככיעור שאין אוסרים על הייחוד. פ"ת ח משו"ת רע"א

²⁵ ועב"י שהביא הגהת מרדכי דקדושין מעשה בכהן אחד שהיה חושד את אשתו מאיש א' ופעם אחד ראה אותה נכנסת עמו לסתר וסמך אזנו לכותל ושמע קול נשימתם כדרך משמשים כו' וע' מנדרן כזה בתשוב' צ"צ סי' ע"ט וגם בתשו' אא"ז פנים מאירות ח"ב סי' ק"ל מענין זה. פ"ת שם ט

²⁶ מהר"ם מלובלין סי' פ'

²⁷ תומת ישרים סי' ל"ג

²⁸ פ"ת שם ח משו"ת רע"א

²⁹ שם מהבית מאיר

³⁰ ערוה"ש שם

³¹ עיין באר היטב ז בשם הח"מ ותשובת ראם כה

³² בב"ש שם ד פשימא ליה שבלא סתירה לא חיישינו שרק כשנסתרה ושהתה כדי טומאה והעדים באו ומצאו עושים דבר כיעור זה דיש לחוש דשמא קודם שבאו העדים נטמאת. ועיין בספר ישועות יעקב סק"ג שכתב וז"ל ואני אומר מהכ"ת להסתפק בזה וכיון דרוב ישראל בחזקת כשרות ומהראוי לומר השת' הוא דאיתרע (עמ"ש בפ"ת ליו"ד סי' א' סק"ה) אף אם הי' נודע לנו שכעת נעשה מעשה אילו היה לנו איזה נ"מ אי השת' זינת' אי מקודם אמרינן השת' זינת' וכ"ש בזה דאף כעת עדיין לא זינתה מהכ"ת ניהוש שמא כבר זינתה וראי' לדבר דשם בעובד' סוף נדר' כו' אלא ודאי שלא כדעת הח"מ עכ"ל ועיין בתשובת נו"ב תנייני' סי' קנ"ט וק"ס מ"ש מזה. פ"ת שם ז

³³ רמ"א שם

³⁴ ואף על גב דלענין דיני נפשות לא מצטרפין, לענין דיני ממונות מהני ואפרושי מאיסורא לא גרע מדיני ממונות. לבוש שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

כיעור אינו כלום אפי' אם הוא מהימן ליה כתרי, מותרת אפילו לנחשד³⁵. ועידי כיעור צריכים להיות כשירים, ולא הפסולים לעדות מן התורה.

וכבר נתבאר לעיל דף כד: שהוציאה הבעל בעידי דבר מכוער ונשאת לאחר וגרשה, הרי זו לכתחלה עדיין אסורה להנשא לנטען שיצאת מתחת בעלה הראשון בגללו, דשמא זינתה עמו כבר בעודה תחת בעלה הראשון ונאסרה עליו, מכל מקום אם נשאת עכשיו לא תצא אפילו אין לה בנים ממנו, דכיון דכבר היתה נטענת ממנו בעוד היתה תחת בעלה הראשון, וכל זמן שהיתה תחת בעלה השני לא היתה נטענת ממנו, יש הוכחה קצת לומר שגם הקול הראשון היה שקר ולא אסרינו לה עליו בדיעבד אחר שנשאה. אבל אשה שבאו עליה שני עדים והעידו שזינתה עם זה כשהיתה תחת בעלה הראשון, הרי זו תצא מזה אף על פי שיש לה ממנו כמה בנים, שהרי כבר נאסרת עליו עולמית מונטמאה לבעל.

ב. וקלא דלא פסיק ... דומי דמתא יומא ופלגא ... אויבים הוא דאפקו ליה לקלא

כיצד הוא הקול כשרננו בעיר עליה ועל הנטען ואמרו פלוני זינה עם פלונית, ולא פסק הקול יום ומחצה שרננו כד, אפילו אם לא הוחזק הקול בבית דיין³⁶ אז קרובים הדברים שאמתיים הם ומוציאין אותה מן הנטען.

אבל אם לא היה שם רינה לדבר זה בעיר, או שפסק הקול מעצמו שלא מחמת יראה תוך יום ומחצה ואמרו שהוא שקר, או שיש אויבים לה או לנטען או לבעל, שאפשר לומר שהאויבים פירסמו, או שאחרים פרסמו והאויבים החזיקו לקול, אף על פי שלא פסק, אין זה קול ואם נשאת לנחשד ואין עדי כיעור לא תצא אפילו אין לה בנים. אולם לכתחלה אסור לו לכונסה ואפילו כשיש רק לעז בעלמא לא יכנסנה לכתחלה³⁷. אולם קול שמחמת אויבים אין זה כלום, ואפילו לכתחלה מתירים אותה להנחשד לכל הדיעות³⁸.

בקול שאינו פוסק אפילו להמתירים בקלא דלא פסיק בלבד מ"מ כשיש גם עד כיעור אחד צריך לחשוש לזה, ואפילו בפסולי עדות יש לחשוש³⁹.

³⁵ ב"ש שם יד

³⁶ ב"ש יב

³⁷ ב"ש ז

³⁸ שם יב

³⁹ ח"מ סק"ח ערוה"ש שם

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

אין עדי כיעור וקול מצטרפים לאסור אלא אם יצא הקול שלא מחמת העידי כיעור אך אם יצא מחמת עדי הכיעור דבר אחד הם ולמתירים בעדי כיעור לבד אין לחשוש⁴⁰.

ג. המוציא את אשתו משום שם רע ... משום נדר לא יחזיר

המוציא⁴¹ את אשתו משום שם רע שיצא עליה, או מפני שהיא איילונית או מפני שהיא נדרנית שיאמר אי איפשי באשה נדרנית לא יחזיר, אפילו נמצאו דברים בדאים, או התיר חכם את נדרה אפילו הכי לא יחזיר. ודוקא שאמר לה משום שם רע או משום איילונית או משום נדרנית אני מוציאך, וכפל דבריו לומר אילמלא השם רע או איילונית או נדר לא הייתי מוציאך, אבל אם לא כפל דבריו יכול להחזירה⁴². ויש אומרים שאם אמר לה שמפני כך וכך אני מוציאך אף על פי שלא כפל דבריו אינו יכול להחזירה⁴³. ויש אומרים⁴⁴ שאפילו לא אמר לה כלל משום כך וכך אני מוציאך לא יחזיר. והעיקר כדעה האמצעית⁴⁵.

⁴⁰ ב"ש ט

⁴¹ שו"ע ונו"כ שם י ג

⁴² הטעם מפני שהשם רע שקר והנדר יש לו הפרה והיא אינה איילונית ובין כה תנשא לאחר ויוציא לעז על הגט שיאמר אלו הייתי יודע שכן הדבר לא הייתי מגרשה אפילו אם היו נותנים לי מאה מנה והגט היה בטעות ויוציא לעז על בניה מן השני שהם ממזרים ואף על גב דמעיקר הדין אין זה כלום דהא לא אמר לה על מנת שהשם רע אמת אני מגרשך או ע"מ שאין הפרה לנדרך או ע"מ שאתה איילונית [תוס' שם מ"ז א] ואף שיכול לומר שגלוי לכל שגלית דעתי דמשום זה אני מגרשה מ"מ הא קי"ל גילוי דעתא בניטא לאו מילתא היא כמ"ש בסו"קמ"א מ"מ בעניינים אלו חששו הו"ל ללעז הבנים כמ"ש בסעי' ג' לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמגרש את אשתו מפני דברים אלו אסור לו להחזירה עולמית וממילא שלא יהיה ביכולתו להוציא לעז שכל העולם רואים שבלב שלם גירשה שלא היה חפץ בה. אך אם לא כפל הדבר אין לעז שהרי קי"ל דבכל תנאי בעינן תנאי כפול ובדלא כפליה התנאי בטל והמעשה קיים כמו שיתבאר בסו"ק ל"ח אלמא דאפילו בתנאי גמור כי לא כפליה לית ביה מששא וכ"ש בדברים בעלמא כשאמר ולא כפליה אין זה כלום וליכא בזה לעז. ערוך השולחן אבן העזר סימן י סעיף ה ו

⁴³ דאע"ג דבעינן תנאי כפול מ"מ לענין הוצאת לעז כיון שהזכיר שמוציאה משום שם רע יוציא לעז אף אם לא יכפול הדברים ועוד דבעיקר הדין של תנאי כפול הרבה מהגאונים סוברים דלא היישנין לה רק לחומרא [הגר"א] ולא לקולא כמ"ש בח"מ סי' ר"ז. שם

⁴⁴ הרמב"ם ז"ל בפ"י מגירושין שהחמיר עוד יותר בזה שאפילו לא אמר לה כלל משום שם רע אני מוציאך לא יחזיר דאיכא לעז והצריכוהו הו"ל בשם רע ובנדר לומר שמשום זה מוציאה כדי לייסרה שלא תהא רגיל בכך וב"ד אומרים לו דע שלא תחזיר לך עולמית וממילא נומר בלבו לגרשה בכל ענין ולמה אומרים לו כך כדי שלא יוציא לעז.

⁴⁵ ס' ישועות יעקב שכ' דבתשובת מהרמ"ב סי' ל"ד כתב דרוב הפוסקים הסכימו דסתמא מותר להחזירה וכן נכון לדינא עכ"ל. פ"ת שם ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

המוציא⁴⁶ את אשתו משום אחד מדברים הללו, אומרים לו – הוי יודע שאין אתה מחזירה לעולם. ואז אינו יכול להוציא לעז שלא התכוין באמת לגרשה, כיון שידע דאסורה לו ולא חש להמתין ולבדוק שפי' גילה דעתו שלא היתה חביבה לו⁴⁷.

כל אלו שאמרו לא יחזיר⁴⁸, אם עבר והחזירה קודם שנתקדשה לאחור לא יוציא, דכולי האי לא החמירו חכמים ז"ל. ואם הוציא, אם היו לו בנים משהחזירה מותר להחזירה אחר כך כדי שלא יוציאו לעז על הבנים שהיו לה אחר שהחזירה.

ואם היו עדי טומאה וקול שלא פסק וגירשה והחזירה לשיטה הראשונה לעיל שאין חייב להוציאה לא תצא, אולם אם יש עדי טומאה תצא אך לדין מוציאים מהבעל בעדי כיעור וקול שאינו פוסק מוציאים ג"כ כשחזר וכנס אותה בכניסה שניה, שדינו כמו בכניסה הראשונה.⁴⁹

ואם יש עדי כיעור בלבד או קול שאינו פוסק לבד לא יחזיר אותה לכתחלה, דהא מוציאים אותה מן הנטען⁵⁰.

ד. המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני נחתם לא ישא את אשתו מת ... לא ישא את אשתו ... דעליה קסמכינן אבל מא"י דלאו עליה קסמכינן ישא את אשתו

המביא גט⁵¹ במקום שצריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, שמתירין אותה על פיו, וכן עד אחר שהעיד לאשה שמת בעלה ומתירין אותה על פיו, הרי

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ו

⁴⁷ ונראה דלשטת רש"י בטעמא שאומרים לו הוי יודע דאז אינו יכול לומר אלו הייתי יודע שהדברים בדאים לא הייתי מגרשה כיון שידוע שאסורה לו לחזור ולא חש להמתין ולבדוק גילה דעתו דלא היתה חביבה עליו ע"ש א"כ ודאי בעינן שיאמרו לו דבר זה בשעת הגט דאם לא יאמרו זה בשעת הגט הרי לא יצאנו מידי קלקול הבעל ויאמר שהיתה חביבה עליו. ולשיטת תוס' דהקלקול אינו מדינא אלא משום לעז שיוציא הבעל כדי להחזירה וכשיודע שאסור לחזור לא יוציא לעז בחנם ע"ש א"כ אין צריך הודעה זו בשעת הגט אלא ה"ה אחר הגט קודם שיוציא הלעז מודיעין אותו שידע שלא תחזור אליו. ומדברי הרמב"ם נראה דס"ל כפי' רש"י שכתב פ"י מגירושין (הי"ב) ז"ל לפיכך אומרים לו גמור בלבך לגרשה שלא תחזור לך עולמי ע"ש. אבני מילואים.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם ה

⁴⁹ ב"ש שם יא ד

⁵⁰ אף על גב בתשו' מורחי סי' כ"ה משמע דמותר להחזיר בעדי כיעור י"ל דכ"כ לשיטת הרמב"ם דאין מוציאים מן הנטען בחד ריעות' אבל לדין אל יחזיר אותה לכתחלה. ב"ש שם

⁵¹ שו"ע ונו"כ יב א

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

זה לא ישאנה משום חשד שיאמרו שקר העיד כדי שישאנה, ומכל מקום אם כנס לא יוציא⁵², דכל ישראל בחזקת כשרות הם.

אבל המביא גט במקום שאין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם מותר לישא אותה, כיון שאינה ניתרת על פיו.

שני עדים המעידים לאשה שמת בעלה אף על פי שמתירין אותה על פיהם מותר אחד מהם לישא אותה, שאין שנים מצויין לחטוא בשביל אחד. ויש אומרים דאף בשנים אף על גב דשרו מכל מקום בעל נפש ירחיק מזה שלא יאמרו הוא הטעה את חברו להעיד שקר.

ה. הרגתיו הרגנוהו ... לאחר תנשא

מאד⁵³ מאד חשו חכמים זכרונם לברכה שלא יהיו בנות ישראל יושבות עגונות, לפיכך צירפו הרבה טעמים כדי להקל בעדות אשה שמת בעלה במדינה אחרת להתירה לינשא. ואמרו (להלן קכב.) אשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו והעידו עליו שמת אפילו עד אחד, אפילו העד עבד או שפחה או אשה או קרוב, מותרת לינשא.

בא⁵⁴ אחד⁵⁵ ואמר הרגתיו תנשא, שאין אדם משים עצמו, רשע ופלגין דיבוריה כלומר חוצים את דבריו, שהיה עם הרוצחים והוא לא היה רוצח⁵⁶, שמאמינין לו שנהרג ולא על ידו, והוא הדין גוי שאמר מסיח לפי תומו הרגתי את פלוני שמיאין את אשתו.

ו. רשע הוא והתורה אמרה אל תשת ירך עם רשע להיות עד

חמס

⁵² הרשב"א וב"ח חלקו ע"ז ופסקו שבעד המעיד דיוציא ע"ש. ולבוש וט"ז וח"מ וב"ש וב"מ פסקו כש"ע.

⁵³ לבוש אבהע"ז יז ג

⁵⁴ שו"ע שם יז ז

⁵⁵ בב"ח כתב דבמקצת ספרי הטור גרסינן בא אחד מהם וקאי אדלעיל כלומר אפילו מכל הנ"ל עבד ושפחה אפילו גבי דידהו אמרינן פלגין דבור' ואין משים עצמו רשע ומיהו בספרים המדויקים לא גרס מהם וא"כ אפשר בעבד לא אמרינן פלגין דבורא דעבד משים עצמו רשע ואינו נאמן ודוק' במתכוין להעיד. ח"מ שם טז אולם בב"ש פסק כב"ח שאף בעבד אמרינן.

⁵⁶ ב"ש כ

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

הרשעים⁵⁷ פסולין לעדות מן התורה שנאמר (שמות כג פסוק א) אַל תִּשֶׁת יָדְךָ עִם רָשָׁע לְהִיטֵת עִדּוֹת חָמָס מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוּ אֵל תִּשֶׁת רִשְׁעוֹ עַד, והוזהרנו⁵⁸ שלא נקבל עדות איש חוטא ולא נעשה בשביל עדותו שום דבר, , אל תשת חמס עד, כלומר בעל חמס, להוציא את החמסנין ואת הגזלנין שהם פסולין לעדות.

וכשם⁵⁹ שבית דין המקבלים עדותם עוברים בלאו זה כמו כן הוזהר העד מלהעיד ואפילו עד כשר שיודע בחבירו שהוא רשע, ואין הדיינים מכירין רשעו אסור לו להעיד עמו אע"פ שהוא עדות אמת⁶⁰, מפני שמצטרף עמו ונמצא זה הכשר השית ידו עם הרשע, עד שנתקבלה עדותו, ואין צריך לומר עד כשר שהוא יודע בעדות לחבירו, וידע שהעד השני עמו עד שקר דהיינו שלא ראה כלל מעשה עדות זו, שאסור לו להעיד שנאמר אל תשת ידך עם רשע.

ואם אין חבירו פסול אלא מדרבנן⁶¹, מותר לו להעיד עמו כל שלא הכריזו על פסולו⁶².

⁵⁷ חינוך מצוה עה שו"ע ונו"כ חו"מ לד א

⁵⁸ ועובר עליה וקבל עדות איש רשע ועשה דבר בשביל עדותו, עבר על לאו, ואין לוקין על לאו זה לפי שאין בו מעשה ואפילו עשה בו מעשה, בכל דבר שבממון לפי שניתן להשבון אין לוקין עליו (חינוך שם) וגם בדיני נפשות דדנו על ידי עדות זו דלא שייך ניתן להשבון מ"מ לא שייך מלקות, וק"ל. ולענין תשובה הוי ליה כבין אדם לחבירו, ושזה לכל הענינים ללאו שאין בו מלקות (מנחת חינוך שם בסוף המצוה)

⁵⁹ רמב"ם עדות פ"י ה"א שו"ע חו"מ סי' לד סעי' א

⁶⁰ כתב הש"ך ס"ק ג' צ"ע"ג בדין זה, שהוא רחוק מסברא שיודע שהענין אמת ולא יעיד בשביל שהשני פסול. ואי לאו רש"י [שבועות ל' ע"ב ד"ה שלא יצטרף] ורמב"ם וטור והמחבר, הייתי מפרש הגמ' דמיירי לענין להצטרף לכתחילה לראות העדות. ואפשר דרש"י ורמב"ם וטור והמחבר מיירי שאין העדות מועיל רק כשהם שנים אע"פ שהענין הוא אמת, כגון עדי קדושין שהמקדש בפניו עד אחד אין חוששין לקדושיו אפילו שניהם מודים בדבר, וכגון המוכר שדהו בעדים, דאינו גובה ממשעבדי אלא דוקא כשמכרו לו בפני שני עדים, אבל בפני עד אחד לא אע"פ שהענין הוא אמת, וכה"ג. או אפשר דמיירי כפשוטו ויש לקרב הדין אל הסברא, דכיון דקי"ל דשלשה עדים שהעידו ונמצא אחד מהן קרוב או פסול בטלה כל העדות כולה, וכדלקמן סימן ל"ו נסעיק א"ל, א"כ אף שנשארו שני עדים כשרים, מ"מ גזירת הכתוב הוא כשיש עד אחד פסול בטלה כל העדות, א"כ ה"נ אע"פ שהענין אמת גזירת הכתוב הוא כיון שיש עד פסול העדות בטלה ואסור להעיד עמו, ודו"ק. אבל בסמ"ע ס"ק א' פ"י שאפילו העדות אמת לא נתבטלה עדותו מחמת עדות הפוסל, כיון שלא ראו ביחד, ואפ"ה אסור להעיד עמו מחמת שהוא רק עד אחד, כיון שעדות הפסול הרי הוא כמו שאינו והבית דין שלא ידעו ברשעו יחשבו שהם שני עדים ויוציאו ממון שלא כדין ונמצא שהעד הכשר הוא עד חמס כיון שהוא גורם שהדיינים יפסקו ע"פ ע"א כמו שפוסקין ע"פ שני עדים. וכ"כ בנתיבות שם חידושים ס"ק א'

⁶¹ ועיי"ש מה הדין אם פסול מחמת עבירה שאין בה מלקות דלרמב"ם והמחבר פסול מדרבנן ואין צריך הכרזה פתחי תשובה שם ס"ק ב' בשם הברכ"י

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

מי שיוודע בעצמו שעבר עבירה במזיד, והוא פסול לעדות והבי"ד אין יודעין מפסולו ו"א⁶³ אסור לו להעיד, אפילו עדות אמת⁶⁴. וי"א⁶⁵ שחייב להעיד.

או זהו רשע⁶⁶ כל שעבר עבירה שחייבין עליה מלקות כגון שאכל בשר בהמה וחלב וכדומה, זהו רשע ופסול, שהרי התורה קראה למחוייב מלקות רשע, שנאמר (דברים כה פסוק ב) וְהָיָה אִם בֶּן הַכּוֹהֵן הָרֶשֶׁע, ואין צריך לומר מחוייב מיתת בית דין כגון מחלל שבת, שהוא פסול, שנאמר (במדבר לה פסוק לא) אֲשֶׁר הוּא רֶשֶׁע לְמוֹת אֲשֶׁר הוּא רֶשֶׁע לְמוֹת. לא שנא אם עבר לתיאבון, לא שנא אם עבר להכעיס.

אם עבר עבירה שיש בה חימוד ממון, אע"ג שאין בה מלקות פסול מדרבנן, עבר עבירה שאין בה מלקות כגון לאו שאין בה מעשה אע"ג שאין בה חימוד ממון⁶⁷, פסול מדרבנן⁶⁸.

היתה עבירה שעבר מדרבנן⁶⁹, פסול מדרבנן⁷⁰. כגון שאכל בשר עוף בחלב, או שחלל יום טוב שני של גלויות, או שלבש בגד צמר שאבד בו חוט של פשתן או שבעל ארוסה בלא כתובה⁷¹

⁶³ חי' רע"א שם סעי' א בשם שו"ת חו"י

⁶⁴ ועיין בקצות החושן סימן כה ס"ק ח שכתב בשם אהיו שכל שאין הב"ד יודעין כלל אלא הוא בעצמו יודע נגעי לבבו סני ליה נמי בלב לעשות תשובה והיינו לחזור מרשעתו וסני ליה ומש"ה יכול לחזור ולהודות ושיקבל על נפשו שלא לעשות עוד כזה. אבל אם העד בעצמו יודע שאינו מתחרט ועדיין עומד בכסלתו א"כ אינו יכול להעיד ואע"ג דיכול לעשות תשובה אינו מחוייב בתשובה כדי להעיד.

⁶⁵ ומעמו משום שודאי מחמת קורבה אם הוא יודע ואין ב"ד יודעים אסור להעיד אבל מחמת עבירה כיון שאין יודע אלא לו הרי אין אדם נפסל ע"פ עצמו ועוד הטעם דפסול רשע להעיד הוא דנחשב להעיד שקר וא"כ הוא דיוודע בנפשו דהאמת איתו למה לא יעיד, וכתב שכן הטעם בפסול מחמת נוגע בדבר דכל הפסול דחייש' שמא יעיד שקר וא"כ הוא עצמו שיוודע שהאמת איתו למה שלא יעיד. פתחי תשובה שם ס"ק א בשם האורים ס"י כה ס"ק ג

⁶⁶ רמב"ם שם ה"ב שו"ע שם סעי' ב נתיבות שם ביאורים ס"ק א

⁶⁷ דבעבירה דאורייתא לא בעינן רשע דחמס אמנם עיין בפנ"י בב"מ דף עב ע"א תוד"ה שטר שדעת ריב"ם דבעינן בזה רשע דחמס אמם דעת רבינו ירוחם דלא בעינן בעבירה דאורייתא רשע דחמס ולא בעינן חימוד ממון וכן משמעות כל הפוסקים בסי' לד (חי' רע"א על סמ"ע ס"ק טז

⁶⁸ ואע"ג שבפסול דרבנן בעינן הכרזה כדי לפסלו הכא אין צריך דכיון שהוא איסור תורה איסורו ידיע לכל אע"ג שאין בו מלקות משא"כ באיסור דרבנן לא משמע להו לאינשי ולא מחזיקי לעוברים עליה ברשיעי (פתחי תשובה שם ס"ק ו בשם הברכ"י) וי"א שגם בזה בענן הכרזה כדלקמן גבי פסול באיסור דרבנן (פתחי תשובה ס"ק לג בשם הכנה"ג ומהריב"ל ומהרשד"ם ומבי"ט ותשב"ץ ועוד)

⁶⁹ רמב"ם שם ה"ג ושו"ע שם סעי' ג

⁷⁰ ועיין פתחי תשובה ס"ק ז שהביא מפמ"ג בפתיחה כוללת אות כד שדייק מל' הרמב"ם שכתב "היה החיוב שבה מדבריהם" דדוקא מידי דרבנן דחייב עליה מכת מרדות אבל אם אינו חייב מכת מרדות לא מיפסיל אפילו מדרבנן "וא"כ צריך חקירת חכם על איזה עבירה חייב מכת מרדות ועל איזה פטור ולא מפסל אפילו מדבריהם"

⁷¹ ובבעל כותית דעת המרדכי שפסול דרבנן ודעת ב"י שפסול מדאורייתא (סמ"ע שם ס"ק ד) ועיין פתחי תשובה ס"ק ז שאם לקחה בפהרסיא דרך אישות פסול מדאורייתא משום לא תתחתן בם (עיין ל"ת נב) ועיין בנתיבות ביאורים ס"ק ב שכתב דבועל כותית פסול מדרבנן

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

וכיוצא בו, הרי הוא פסול מדבריהם. וי"א⁷² שבדבר מדבריהם, נפסל דוקא אם עבר משום חימוד ממון⁷³.

העובר על גזל של דבריהם⁷⁴, פסול מדבריהם. כיצד, כגון שגזל מציאת⁷⁵ חרש שזטה וקטן או החמסנים, והם הלוקחים קרקע או מטלטלים שלא ברצון הבעלים, אע"פ שנותנים הדמים⁷⁶.

דף כה:

ז. גזלן דדבריהם נשר לעדות אשה גזלן דדברי תורה פסול לעדות אשה

כאמור – שלא יהיו בנות ישראל יושבות עגונות, הקילו בעדות אשה, לפיכך⁷⁷ פסולי עדות מחמת עבירה אם פסולים מדרבנן כשרים לעדות זו, אבל פסולי עדות מחמת עבירה דאורייתא⁷⁸ פסולים, שהתורה פסלתם שלא להאמין להם, ואם מסיחים לפי תומם כשרים, וכן גוי או ישראל משומד לע"ז ולכל התורה כולה אם הוא מסיח לפי תומו נאמן.

ח. אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע

אין אדם⁷⁹ נפסל לעדות, בפסול רשע שעבר עבירה ע"פ עצמו, אלא על פי עדים שיעידו עליו, שאין אדם משים עצמו רשע⁸⁰ ומכל מקום אין נותנין לו

⁷² רמ"א שם בשם רבנו ירוחם נ"ב ח"ד ותוס' פ' איזהו נשך ועיטור

⁷³ שרק אז חששו שכמו שעבר משום חימוד ממון עבירה דרבנן יעבור נמי להעיד שקר בשביל ממון או הנאה שיהנה לו (סמ"ע ס"ק ה)

⁷⁴ שו"ע שם סעי' יג

⁷⁵ ודוקא מציאה שאין דעת אחרת מקנה להם גזילתם מדרבנן מפני דרכי שלום (סמ"ע ס"ק לא)

⁷⁶ ואע"ג שע"כ עוברים בלא תחמוד ובלא"ה פסולים משום דהוא לאו שאין בו מלקות מ"מ הו"א כיון שלא תחמוד משמע ליה לאינשי שהוא אם אינו נותן דמים הו"א שלא יפסל כיון שאינו חושב שהוא איסור קמ"ל דעכ"פ שם גזלן מדרבנן יש לו ופסול מדרבנן (תומים ס"ק יג וחלק על דברי סמ"ע כאן ועיין ל"ת (רסה רסו)

⁷⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז יז ג

⁷⁸ ב"ש שם יב

⁷⁹ שו"ע ונו"כ הו"מ לד כה

⁸⁰ ועיין בפתחי תשובה ס"ק מ חילוקים באיזה אופנים אדם משים עצמו רשע ובאיזה אופנים אין משים עצמו רשע כגון ברוצה להכשיר עצמו ועי"ז משים עצמו רשע ועוד אופנים ואכמ"ל עיין קהלת יעקב למהרי"י אלגאזי ח' תוספות דרבנן אות א' סי' י"ז שכתב בשם כנה"ג הו"מ סי' שמ"ה אות י"ב שהביא תשובת ב"י בשם הרשב"א דהא דאמער דווקא באומר בעצמו אבל באחרים מעידים אותו והוא מסכים על ידיהם אין זה מרשיע עצמו והוכיח כן מתוד"ה מעידין ריש פ"ק דמכות ועי"ש בקה"י בשם הרב צבי אשכנזי סי' ג' ד"ו ע"ד דאם יש ריעותא על האדם נאמן לשים עצמו רשע דמדעבד איסורא זוטא עביד נמי איסורא רבה והביא ממל"מ מלוה ולוה פ"ד

הלכות הדרה היומית

מסכת יבמות

להיות עד, לכתחלה, וכן אין נפסל על קול וחשד בעלמא, כגון מי שחשוד על עריות, שרגיל עם עריות ומתייחד עמהם, וקול יוצא עליו, כשר לכל עדות חוץ מלעדות אשה.

ולפיכך לזה⁸¹ שהעיד על המלוה שהלוה לו ברבית, ויש עד אחד עמו, מצטרפין לפסלו אף על פי שעושה עצמו רשע, פלגינן דבורו וכאילו אומר פלוני הלוה ברבית, ולא אמר לי⁸². ומאמינים אותו לגבי מלוה ולא לגבי עצמו.

וכן אם העיד שפלוני רבעו, אפילו לרצונו, או שבא על אשתו, או שרבע שורו, הוא ואחר, מצטרפין לפסלו. וזאת רק אם אמר פלוני רבעני או אשת פלוני או אשתך זינתה עמי וכדומה. שאנו מחלקים דיבורו לומר פלוני רבע או אשת פלוני זינתה, ואין מקבלים את החלק שהיה זה עמי⁸³, אך אם אמר אני רבעתי את פלוני או אני באתי על אשת פלוני אינו נאמן בדיני נפשוין שהרי אי אפשר לחלק את דיבורו ורק אפשר היה לומר אני רבעתי או זניתי לאונסי, אך מכיון שאין קושי אלא מרצון היה זה על כרחנו מרצונו ומשים עצמו רשע ואינו נאמן.

אולם נאמן לפסול לעדות או לפסול את האשה גם באופן זה כיון שאפשר לחלק דיבורו ולומר שבא עליה שוגג והיא מזידה, כגון שלא ידע שהיא אשת איש. וכן להיפך, כשאומר אשתי זינתה עם פלוני, יכולין לומר שהיא שוגגת והיתה סבורה שהוא בעלה והוא מזיד⁸⁴.

דנסתפק דהיכא דיש איסור בחתימת השטר ורק מסופק לנו אם העדים חתמו וידעו האסור או לאו והם אומרים דידעו מהאיסור דבכה"ג אאמע"ר והעלה דאין נאמנים וזה דלא כהר"י צבי אשכנזי הנ"ל ועיין משאת בנימין סי' נ"א ועי"ש בקה"י דהא דאאמע"ר היינו נ"מ למפרע אבל מכאן ולהבא נאמן לשווא אנפשיה חתיכה דאיסורא אפי' דעושה ע"ר וראיה דהאשה שאמרה נטמאתי לבעלי ברצון נאמנת דשו"א אה"ד⁸¹ וה"ה שהנגזל יכול להעיד על הגולן כמו הלוה על המלוה, ואינו נוגע בדבר ובלבד שלא יהא להן הנאה מעדותן. רמ"א שם

⁸² סמ"ע שם סג

⁸³ ואם תאמר אכתי אפשר לאנסו וכגון שאמר התקש' ואי לא קטילנא לך. לא היא דאפילו בהאי משים עצמו רשע. שאם עבר מתוך האונס מכל מקום חייב הוא ליהרג ולא יעבור ואם עבר רשע הוא. ואם אכתי ניפליג ונימא לא לרצון אלא לאונס וכגון שנתקשה לאשתו והדביקוהו עליה. לא היא דדבר רחוק הוא זה ובכלל כי הא לא סמכינן למימר ביה פלגינן דבורא לאכשורי סהדותי' למקטלה. והוא הדין והוא הטעם באומר רבעתי את פלוני והיינו דנקט להו בפלוני רבעני לרצוני ופלוני בא על אשתו ולא נקט ברבעתי ובאתי. שו"ת הרשב"א חלק א סימן אלף רלז מובא בסמ"ע שם סג

⁸⁴ שהעיקר כהתומים [סקב"ג], דהרשב"א [בתשובה סי' אלף רל"ז] לא כתב שם רק בדיני נפשות דאין יכולים לפלוג דיבוריה ולומר שהיה לאונסו, מטעם שכתב שם דאין קישוי אלא לדעת. ואונס על ידי גוים אי אפשר, דהא גילוי עריות הוא ויהרג ואל יעבור. וגם בשוגג אי אפשר לומר, דהא על כרחך היתה התראה ושוב לא היה שוגג. נתיה"מ שם יח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומית להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אין אומרים אמרינן פלגין דבורא במקום שצריך להוסיף טעם, או צריך לומר דבר לא שכיח⁸⁵.

ט. החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה הרי זה לא ישאנה מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב"ד

אשה⁸⁶ שנדרה הנאה מבעלה ולא הפר לה, ובאה לפני חכם להתירה, ואסרה
שלא מעא לה פתח להתירה, לא ישאנה, שמא יאמרו אסרה כדי שישאנה,
ואם כנס, לא יוציא.

האמור אינו אלא ביחיד מומחה, אבל אבל בית דין של שלושה אינו חשוד.
ומטעם זה אם מיאנה או חלצה בפני ב"ד, יכול אחד מהם לישא אותה.
ואפילו בעל נפש שאין לחשוש בבית דין שמא אחד הטעה את האחרים⁸⁷.

י. התרת נדרים בשלשה ... ביחיד מומחה

מי שנדר ונתחרט⁸⁸, יש תקנה ע"י חרטה, ואפילו נדר באלהי ישראל. כיצד
יעשה, ילך אצל חכם מומחה, הגמיר וסביר, ובימינו אין מומחה שיהא ראוי
להתיר ביחיד, ואפילו בדיעבד אינו התרה⁸⁹. ולפיכך ילך אצל שלשה
הדיוטות, שיודעים קצת ומבינים מה שלומדים עמהם⁹⁰, כדי שידעו מה יתירו
וגם יודעים לפתוח לו פתח, ויתירו לו. וראוי שלא יהיו שלשה מתירים עד
שיצרפו חכם שיהיה אחד מהן⁹¹. ואם אינם יודעים⁹², אפילו יש בהן אחד
חכם גדול לא כלום הוא, וכן כל שאינם ג' אפילו הם שניהם חכמים גדולים
אין התרתם התרה, ואפילו דיעבד וצריך לחזור ולהתיר בג'.

⁸⁵ אורים שם נז מהמרדכי יבמות סי' טז

⁸⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז יב ב

⁸⁷ לבוש שם ועיין ברכי יוסף

⁸⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד רכה א

⁸⁹ מ"ז שם ג

⁹⁰ מ"ז שם א. ומשמע אפילו לית בהו חד הגמיר מעצמו אלא כל דגמרי להו אחרים וסברי מתירין, ול"ד למ"ש
בח"מ סי' ג' דבדיינים אי לית בהו חד דגמיר ויודע סברות בדיינים פסולים לדון דהתרת נדרים לאו דין הוא.

ש"ך שם ב

⁹¹ גליון מהרש"א שם ועיין פ"ת שם א

⁹² ש"ך שם ד מהב"ח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>